

Observatori del Treball de les Illes Balears

Evolució i perfil del treball autònom

2n trimestre 2022

Data d'actualització: octubre 2022

GOVERN
ILLES
BALEARIS

soib formació
i ocupació

Evolució i perfil del treball autònom a les Illes Balears

2T 2022

Data d'actualització: octubre de 2022

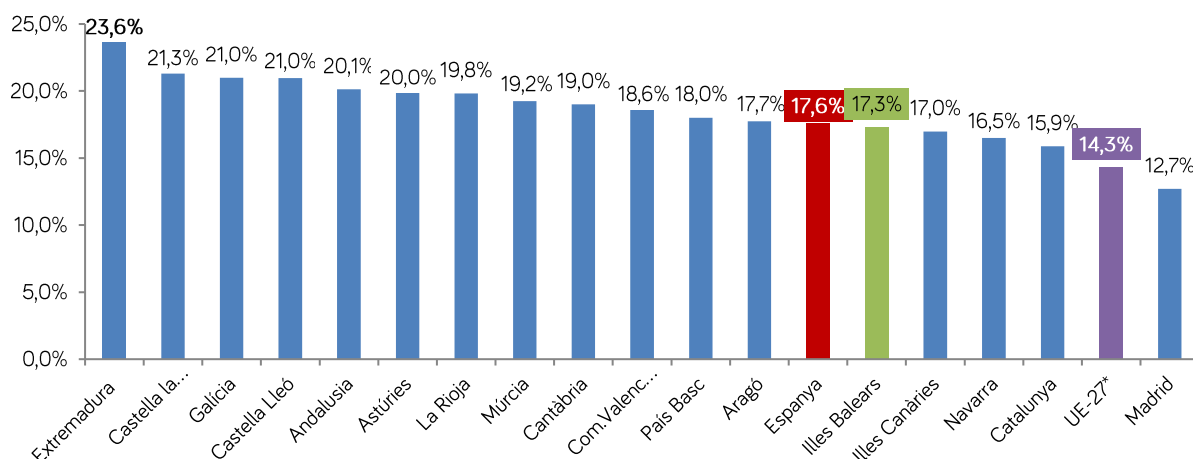
Observatori del Treball de les Illes Balears

1. Evolució general

Durant l'any 2022 es reprèn el ritme econòmic, amb una campanya turística normalitzada i que s'acosta a les xifres prèvies a la pandèmia. Després de recuperar-se amb força de la pandèmia de la COVID-19, semblava que s'esperava un retorn a una situació econòmica més normal abans de la guerra de Rússia contra Ucraïna. Els efectes de la guerra han frenat el creixement i han provocat pressions addicionals a l'alça sobre els preus, sobretot per a l'energia i els aliments. Tanmateix, els bons resultats de la temporada turística ofereixen uns nivells d'ocupació de rècord de tota la sèrie històrica. En aquest context, els treballadors assalariats repunten de forma notable, per damunt del creixement dels autònoms que mantenen la tendència creixent, però sense arribar a increments de dos dígits. Així, la distribució que recull el règim especial de treballadors autònoms (RETA) de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) mostra que, tant a Espanya com a les Illes Balears, a finals de juny el treball autònom o per compte propi representa pràcticament un de cada cinc treballadors d'alta a la Seguretat social, una xifra en línia amb la mitjana dels darrers anys.

A les Illes Balears, els treballadors autònoms suposen el 17,3 % del conjunt de l'afiliació del mes de juny de 2022. En aquesta època de l'any, a causa de la forta incorporació de mà d'obra en règim general vinculada a l'activitat turística, les Balears se situen gairebé a la coa de pes dels autònoms per comunitats autònomes, amb un xifra en aquest cas similar a la mitjana espanyola (17,6%). Les regions amb major pes d'autònoms són Extremadura (23,6%) i Castella-la Manxa (21,3%). En canvi, continua a la coa Madrid (12,7%), amb una xifra fins i tot inferior a la mitjana de la Unió Europea dels 27 (14,0%).

Gràfic 1. Pes dels afiliats per compte propi per comunitats autònomes (juny de 2022)

*Dades: 2T 2022

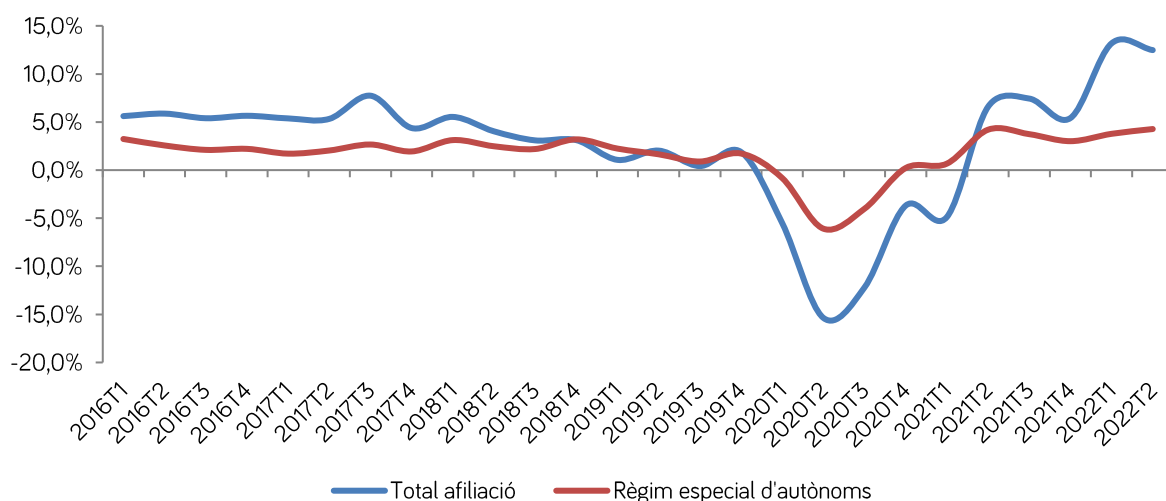
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

D'altra banda, part dels autònoms té treballadors assalariats i, per això, la importància que tenen com a creadors de llocs de feina. Així, durant el segon trimestre de 2022 un total de 40.485 assalariats treballaven per a un autònom, un 13,6 % més que en el mateix període de 2021. Si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, junts representen el 23,7 % del total de l'ocupació del mes de juny de 2022.

En dades absolutes, de les 594.277 persones afiliades a la Seguretat Social de les Illes Balears al final del segon trimestre, 100.364 es troben d'alta en el règim especial de treballadors autònoms, un 4,3 % més que tot just un any abans. És la primera vegada en tota la sèrie estadística que es superen les 100 mil persones afiliades en el règim d'autònoms. Tanmateix, segons les dades del darrer dia de juny, l'increment es troba per davall del que es pot observar en el conjunt d'afiliats (12,5 %), fet que s'explica a causa del fort repunt de l'activitat turística i dels assalariats (14,9 %) durant l'estiu del 2022.

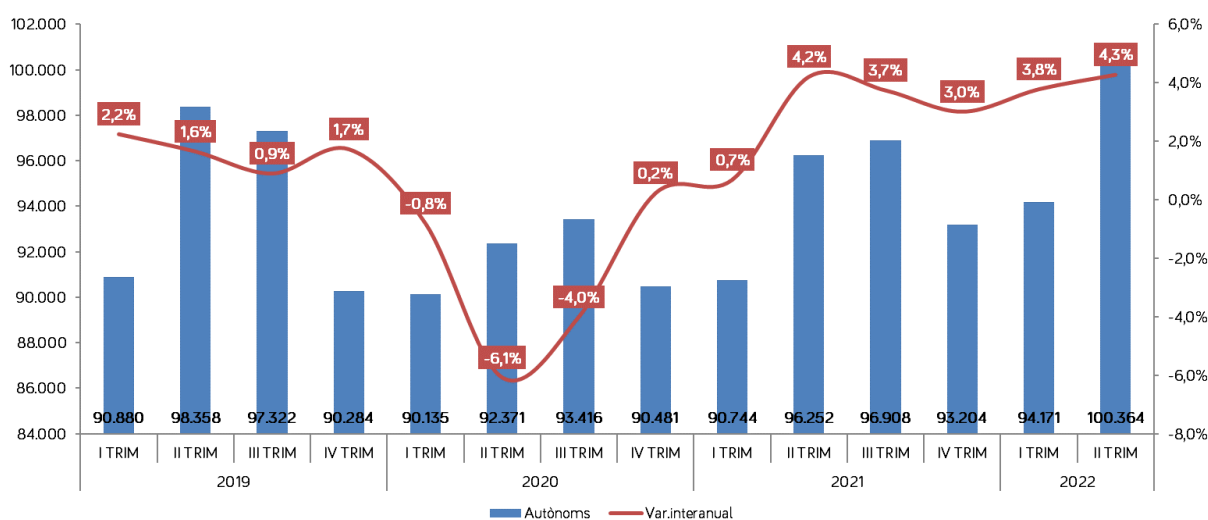
En termes d'evolució, en els gràfics 2 i 3 es pot apreciar com la resistència major dels treballadors autònoms a la crisi provocada per la pandèmia s'ha traduït en una rapidesa també major a evolucionar cap a valors positius, si bé l'efecte de l'arribada de l'estiu ha tingut un efecte multiplicador en el treball assalariat i això ha permès que se situï per damunt de l'evolució dels treballadors autònoms per primera vegada des que va esclatar la pandèmia a les Illes.

Gràfic 2. Variació interanual de l'afiliació total i d'autònoms (1T 2016 - 2T 2022)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Gràfic 3. Nombre d'autònoms per trimestres i variació interanual (1T 2020 - 2T 2022)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Quant a la distribució per illes (taula 1), el mes de juny de 2022 els autònoms segueixen la distribució habitual de la població, amb un predomini de Mallorca respecte de la resta de l'arxipèlag (74.858), seguida d'Eivissa (14.806), de Menorca (8.010) i de Formentera (1.150). Totes experimenten increments interanuals, sobretot Eivissa (9,1 %). Respecte del pes dels autònoms sobre el total de treballadors de l'arxipèlag, oscil·la entre el pes mínim de Mallorca (16,3 %) i el màxim de Menorca (19,9 %). Eivissa i Formentera presenten pesos molts similars (17,1 % i 16,8 %, respectivament).

Taula 1. Afiliats al règim d'autònoms i total dels règims de la TGSS per illes (juny de 2021 - juny de 2022)

	Autònoms		Total		Pes		Var. (%) des 22/21	
	jun-21	jun-22	jun-21	jun-22	jun-21	jun-22	Autònoms	Total
Mallorca	72.410	74.858	412.278	457.943	17,6%	16,3%	3,4%	11,1%
Menorca	7.804	8.010	35.816	40.327	21,8%	19,9%	2,6%	12,6%
Eivissa	13.569	14.806	71.543	86.354	19,0%	17,1%	9,1%	20,7%
Formentera	1.100	1.150	6.167	6.846	17,8%	16,8%	4,5%	11,0%
Illes Balears	96.252	100.364	528.355	594.276	18,2%	16,9%	4,3%	12,5%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2. Perfil per tipologies de relació laboral

Dins el grup de treballadors autònoms, la TGSS hi agrupa diversos tipus de relació laboral, com són els socis de cooperatives, els familiars col·laboradors, els membres d'òrgans d'administració de societats mercantils, els autònoms sense relació especial (que són els més nombrosos) i, finalment, una sèrie de grups amb una incidència molt menor, com ara els membres d'institucions religioses o els de col·legis professionals, els TRADE¹ i els familiars de socis de societats mercantils.

D'acord amb aquestes tipologies, les dades referides al segon trimestre de 2022 mostren la distribució següent (taula 2): el 62,2 % del total (57.961 persones) són autònoms sense cap tipus de relació especial, que hi conformen el grup més nombrós, amb diferència. A continuació, el segon grup amb més pes són els membres de cooperatives o empreses col·lectives, que aglutinen el 18,3 % del total, seguits dels membres d'òrgans d'administració de societats mercantils capitalistes, que representen un 17,0 % del total. Amb un pes més marginal es troben els que tenen un parentesc amb els titulars de l'activitat mercantil: els familiars col·laboradors de

¹ TRADE: treballadors autònoms econòmicament dependents.

la persona titular de l'explotació (4,7 %). El grup d'"altres", que engloba la resta de col·lectius, suma 5.1326 persones, que són el 5,5 % de tota l'afiliació dels autònoms.

Respecte del segon trimestre de l'any anterior, es dona un augment generalitzat en tots els grups. Els majors increments s'observen entre els membres d'un òrgan d'administració de societat mercantil (6,7%) i la categoria d'"altres" (6,9%), seguit dels autònoms sense relació (4,5%), que creixen per damunt de la mitjana.

Taula 2. Afiliats a la TGSS per compte propi per col·lectius a les Illes Balears (2T 2022)

	2T2022	Pes	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa
Autònoms sense relació	57.961	62,2%	2.470	4,5%
Soci de cooperativa o empresa col·lectiva	17.066	18,3%	234	1,4%
Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	15.848	17,0%	997	6,7%
Familiar col·laborador de titular d'explotació	4.357	4,7%	79	1,8%
Altres	5.132	5,5%	332	6,9%
TOTAL	100.364	107,7%	4.112	4,3%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Territorialment, totes les illes mostren un patró similar, en què són predominants els autònoms sense relació, ja que a totes les illes representen més de la meitat dels treballadors per compte propi (taula 3). Mallorca i Eivissa se situen al capdavant (58,2 % en ambdós casos), mentre que a Formentera hi ha la representació més baixa (53,1 %) i s'hi troba la proporció més alta de socis cooperativistes (23,4 %) i de familiars col·laboradors (5,6 %) respecte de la resta d'illes. Pel que fa a l'evolució interanual, destaca l'increment a d'Eivissa en totes les categories i sobretot entre els autònoms sense relació i entre els membres d'òrgans d'administració de societats mercantils capitalistes.

Taula 3. Afiliats a la TGSS per compte propi, per col·lectius i per illes (2T 2022)

		Autònoms sense relació	Soci cooperativa o empresa col·lectiva	Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	Familiar col·laborador de titular d'explotació	Altres	TOTAL
Total	Mallorca	43.549	12.387	11.626	3.392	3.904	74.858
	Menorca	4.402	1.426	1.341	351	490	8.010
	Eivissa	8.612	2.668	2.393	520	613	14.806
	Formentera	611	269	154	64	52	1.150
	ILLES BALEARS	57.961	17.066	15.848	4.357	5.132	100.364
Distribució percentual	Mallorca	58,2%	16,5%	15,5%	4,5%	5,2%	100,0%
	Menorca	55,0%	17,8%	16,7%	4,4%	6,1%	100,0%
	Eivissa	58,2%	18,0%	16,2%	3,5%	4,1%	100,0%
	Formentera	53,1%	23,4%	13,4%	5,6%	4,5%	100,0%
	ILLES BALEARS	57,8%	17,0%	15,8%	4,3%	5,1%	100,0%
Var.interanual relativa	Mallorca	3,5%	0,3%	5,8%	2,0%	6,3%	3,4%
	Menorca	2,4%	1,9%	4,4%	-1,4%	5,6%	2,6%
	Eivissa	10,0%	5,5%	10,3%	2,6%	13,7%	9,1%
	Formentera	5,3%	1,1%	12,4%	3,2%	-5,5%	4,5%
	ILLES BALEARS	4,5%	1,4%	6,7%	1,8%	6,9%	4,3%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

3. Perfil per sectors econòmics

La distribució dels treballadors per sectors econòmics mostra com el mes de juny de 2022 els afiliats per compte propi es reparteixen de la manera següent (taula 4): el 74,9 %, als serveis; el 16,9 %, a la construcció; el 5,8 %, a la indústria, i el 2,5 % restant, a l'agricultura. Dins de les branques dels serveis destaquen el pes del comerç, que hi representa el 19,7 % dels autònoms en el període analitzat, i el de l'hostaleria (el 13,5 %).

Si s'analitza el pes dels autònoms d'acord amb el sector econòmic al qual pertanyen, es pot observar que els treballadors per compte propi tenen el paper més preeminent en l'agricultura i la pesca, amb el 36,0 %, seguits per la construcció (29,8 %) i la indústria (19,3 %). A la coa, el sector terciari presenta la presència inferior d'autònoms en el teixit productiu (15,0 %), si bé aquest valor baix està condicionat per les activitats relacionades amb l'Administració pública, com són la sanitat (7,1 %) o l'educació (9,5 %), atès que en la branca d'activitats immobiliàries (39,7 %) o les activitats professionals, científiques i tècniques (37,5 %) tenen una representativitat molt elevada. En canvi, els autònoms tenen poca representació en activitats

relacionades amb el subministrament d'aigua i la gestió de residus (1,8 %) i l'abastiment energètic (3,5 %), en què la proporció d'autònoms és més aviat anecdòtica.

Quant a l'evolució interanual, l'increment del 4,3 % dels autònoms respecte del juny de l'any anterior ve impulsat per un creixement desigual de les branques que el componen. D'aquesta manera, el sector serveis mostra el dinamisme més gran, amb un increment dels treballadors per compte propi del 5,0 %, que contrasta amb el que experimenten la construcció (2,6 %) i la indústria (+1,3 %) i, sobretot, el sector primari (0,0 %), que s'ha mantingut estable.

Novament, el detall de les branques productives permet observar amb més precisió aquesta evolució més favorable del sector serveis. Així, lideren l'impuls les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (10,5 %); les administratives i de serveis auxiliars (9,4 %), les immobiliàries (8,6 %), i les de transport i emmagatzematge (8,4%). Amb tot, en el conjunt d'afiliats el creixement ha estat superior (12,5 %) i s'ha sustentat sobretot en l'hostaleria (32,2 %) i les activitats recreatives d'entreteniment (25,5 %), amb increments molt significatius.

Taula 4. Afiliats a la TGSS per compte propi per seccions d'activitat econòmica (juny de 2022)

	Autònoms		Distribució assalariats (%)	Total Afiliació	Pes (%) autònoms sobre total	Var. (%) Jun22/Jun21	
	Juny 22	Distribució (%)				Autònoms	Total
(A) Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2.461	2,5%	0,3%	6.831	36,0%	0,0%	-3,1%
(B) Indústries extractives	55	0,1%	0,1%	412	13,3%	19,6%	2,0%
(C) Indústria manufacturera	5.618	5,6%	3,7%	23.450	24,0%	1,3%	4,8%
(D) Subministr. d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	30	0,0%	0,2%	849	3,5%	7,1%	0,0%
(E) Subministr. d'aigua, activ. de sanejament, gestió de residus i descontaminació	94	0,1%	1,1%	5.265	1,8%	-6,9%	11,0%
(F) Construcció	16.940	16,9%	8,3%	56.755	29,8%	2,6%	2,1%
(G) Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor	19.769	19,7%	14,3%	87.879	22,5%	2,3%	7,9%
(H) Transport i emmagatzematge	5.548	5,5%	5,1%	32.375	17,1%	8,4%	22,2%
(I) Hostaleria	13.558	13,5%	30,0%	156.904	8,6%	2,8%	32,2%
(J) Informació i comunicacions	2.045	2,0%	1,6%	9.467	21,6%	8,3%	14,2%
(K) Activ. financeres i d'assegurances	1.314	1,3%	1,1%	6.381	20,6%	-1,3%	-5,5%
(L) Activ. immobiliàries	2.501	2,5%	0,8%	6.296	39,7%	8,6%	8,8%
(M) Activ. professionals, científiques i tècniques	8.794	8,8%	3,1%	23.430	37,5%	7,7%	6,3%
(N) Activ. administratives i serveis auxiliars	6.602	6,6%	7,5%	42.495	15,5%	9,4%	10,1%
(O) Administració pública i defensa; S.S.	46	0,0%	4,8%	23.059	0,2%	-4,2%	-0,1%
(P) Educació	2.449	2,4%	4,9%	25.724	9,5%	1,7%	3,2%
(Q) Activ. sanitàries i de serveis socials	3.129	3,1%	8,5%	43.886	7,1%	7,5%	1,9%
(R) Activ. artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.757	2,7%	2,4%	14.439	19,1%	10,5%	25,5%
(S) Altres serveis	6.635	6,6%	2,2%	16.990	39,1%	4,7%	15,4%
(T) Activ. de la llar, com ocupadors de personal domèstic	7	0,0%	0,2%	10.343	0,1%	-22,2%	-5,5%
(U) Activ. d'organitzacions i organismes extraterritorials	12	0,0%	0,0%	39	30,8%	33,3%	8,3%
TOTAL	100.364	100,0%	100,0%	593.269	16,9%	4,3%	12,5%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

4. Perfil sociodemogràfic i econòmic

Segons les dades de la TGSS, en el mes de juny de 2022 el perfil majoritari del treballador autònom a l'arxipèlag continua sent masculí (64,0 %), d'entre 40 i 54 anys (46,9 %), i de nacionalitat espanyola (74,8 %). Respecte de l'any anterior, les dones s'han incrementat més que els homes (+5,7 % i 3,5 %, respectivament), fet que n'eleva la representativitat fins al 36,0 % i, així, lentament se'n segueix escurçant la diferència respecte dels homes. Pel que fa als grups per edat, els menors de 25 anys segueixen sent el col·lectiu que té menys presència entre els autònoms, amb diferència (2,4 %), si bé, al mateix temps, són els que han presentat un major increment interanual (7,1 %). Els segueixen en creixement interanual els majors de 55 anys (6,5 %), seguits dels que són entre els 40 i els 54 anys (3,4 %) i els que es troben entre els 25 i els 39 anys (3,2 %). Finalment, respecte de la nacionalitat, els estrangers segueixen incrementant per sobre dels nacionals el nombre de treballadors autònoms en termes interanuals, amb valors molt significatius, tant entre els ciutadans de la Unió Europea (9,3 %), com entre els no comunitaris (8,2 %).

L'antiguitat del negoci dels autònoms mostra com els negocis més longeus, amb més de cinc anys, són el grup majoritari (46,2 %), si bé, el percentatge se situa significativament per sota el del conjunt d'Espanya (55,8%). Això posa de manifest el caràcter més jove del teixit productiu de treballadors per compte propi o l'estacionalitat de l'estructura productiva que provoca l'alta i la baixa de més comptes de cotització.

A més que els negocis siguin més joves, el teixit autònom balear es caracteritza per la proporció elevada de treballadors que cotitzen per la base mínima, xifra que en el segon trimestre d'enguany s'ha situat en el 90,7 %, similar al dels trimestres anteriors. Es tracta d'un valor per sobre de la mitjana espanyola (85,4 %). De fet, aquest percentatge tan sols el superen les Illes Canàries (91,3 %).

Taula 5. Perfil dels afiliats a la TGSS per compte propi (juny de 2022)

Perfil dels treballadors autònoms	Juny 2022	Pes	Variació interanual	Pes dels treballadors del règim general
Total	100.364		4,3%	
Per sexe				
Homes	64.196	64,0%	3,5%	51,0%
Dones	36.168	36,0%	5,7%	49,0%
Per edat				
Menors 25 anys	2.392	2,4%	7,1%	10,5%
De 25 a 39 anys	23.253	23,2%	3,2%	34,7%
De 40 a 54 anys	47.077	46,9%	3,4%	39,1%
Més de 55 anys	27.642	27,5%	6,5%	15,7%
Per nacionalitat				
Nacionals	75.056	74,8%	2,8%	79,8%
UE	14.802	14,7%	9,3%	8,3%
NO UE	10.506	10,5%	8,2%	11,9%
Per sector				
Agricultura i pesca	2.461	2,5%	0,0%	0,3%
Indústria	5.797	5,8%	1,3%	5,1%
Construcció	16.940	16,9%	2,6%	8,3%
Serveis	75.166	74,9%	5,0%	86,4%
Per antiguitat en el negoci *				
5 o més anys	27.177	46,2%	-	-
De 3 a 5 anys	7.312	12,4%	-	-
D'1 a 3 anys	11.092	18,9%	-	-
De 6 a 11 mesos	3.839	6,5%	-	-
Menys de 6 mesos	9.400	16,0%	-	-
Per base de cotització *				
Base mínima (b.m.)	53.331	90,7%	-	-
Entre 1,5 i 2 de la b.m.	1.214	2,1%	-	-
Entre b.m. i 1,5 de la b.m.	2.888	4,9%	-	-
Entre 2 i 3 de la b.m.	1.201	2,0%	-	-
Més de 3 vegades la b.m.	186	0,3%	-	-

*Dades de 30/06/2022

Font: OTIB a partir de dades del MESS i de la TGSS

Finalment, l'estructura del col·lectiu de treballadors per compte propi d'acord amb el nombre d'assalariats que tenen contractats es mou en els valors que ha presentat en els darrers anys (taula 6). Així, les dades de finals de juny mostren que una gran majoria, el 83,9 %, ho són en solitari; un 11,2 % compta amb un treballador o dos; un 4,5 % en té entre tres i nou, i tan sols el 0,4 % disposa d'almenys deu treballadors. En termes interanuals, augmenten sobretot els autònoms amb un nombre més alt de treballadors: els de deu assalariats o més (41,2 %) i els que tenen entre tres i nou treballadors (13,4 %).

Taula 6. Afiliats a la TGSS per compte propi segons el nombre d'assalariats (2T 2022)

	2T2022	Pes	Var.int. absoluta	Var.int. relativa
Sense assalariats	84.196	83,9%	3.107	3,8%
1 o 2 assalariats	11.225	11,2%	344	3,2%
De 3 a 9 assalariats	4.508	4,5%	534	13,4%
10 o més assalariats	435	0,4%	127	41,2%
Total	100.364	100,0%	4.112	4,3%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS